

EL CAMÍ

Per valencianisme associu-vos als actes en homenatge a Blasco Ibáñez

Convivència

La reforma prèvia

Els valencianistes en tot moment hem cregut que sense la reforma intel·lectual i moral, de què parlava Renan, no havia possibilitat de crear una nova política. Enemics dels tòpics, hem estat sempre també enemics del revolucionarisme verbal. Sense la reforma prèvia i essencial de les normes que influeixen als pobles hispànics; sense el quebrament de les velles organitzacions polítiques o burocràtiques que els tenen envilitats, no hi ha res a fer. Sense acabar amb el verbalisme, l'improvisació, el mesianisme; sense predicar que la salvació dels pobles es basa en l'esforç i el treball de cada dia, tot és inútil. I de manera singular si els pobles peninsulars no superen la seua intolerància bàrbara i milenària, si no es decidixen a respectar als minoritaris, dissidents i heterodoxos, tots els intents fracassaran.

Els extremismes absurdes

La Història de la península ibèrica ensenya que la manca de convivència honesta ha donat lloc a una organització unitària i cesarista, que ha isolat a Portugal i dislocat, hostil i adverses, les peces d'un Imperi; ha produït unes dretes espanyoles que s'assemblen a les esquerres espanyoles com una gota de aigua a una gota d'aigua, fins al punt que les segones en un moment d'hegemonia han arconat les seues normes, per a aplicar sense rubor les que sempre defensaren els seus enemics. L'expulsió de jueus i moriscos no era altra cosa que incapacitat de conviure; les lluites fraticides del segle XIX, incapacitat de conviure també; ridícula manifestació d'aquella incapacitat és allò del "tràgala", trist i castic; incapacitat de conviure, les expulsions o dissolucions dels "jesuïtes" o les limitacions de les ensenyances més o menys confessionals; incapacitat de conviure, els monopolis estatals—ideal de Rússia, d'Itàlia, d'Alemanya—; incapacitat de conviure, aspirar a la política del pèndol; incapacitat de conviure, no sentir com a cosa inevitable l'exercici de les llibertats normals a l'Europa no invadida per els energümens: llibertat de cultes, llibertat de consciència, llibertat de propaganda, llibertat d'ensenyança; incapacitat de conviure, que l'autoritat abuse del seu poder i que el ciutadà vullga derrocar revolucionàriament les lleis sense reformar-les; incapacitat de conviure és igualment que els governants no contenen amb la realitat que representen les oposicions; incapacitat de conviure és predicar la "santa intolerància" i fer una llei electoral com l'actual, pol oposat a la representació proporcional; i dir els socialistes que el Parlament serà facciós si guanyen les dretes, i éstes que caldrà desfer-lo si guanyen les esquerres; germanes besones, unes i altres, quan suspiren històricament per les dictadures.

Una veu a amplificar

Els millors hòmens que ha produït la vida peninsular contemporània han defensat la convivència honesta i la tolerància humana. Fidel a eixa tàctica ha estat sempre Ortega i Gasset, qual pàgines millors hem repetit nosatres en articles i conferències. I ara, des de *La Vanguardia*, Gaziel, del que són les paraules següents:

"Aquí nadie escarmienta. El gran error de la coalición que ha gobernado la República durante dos años y medio, ha sido no negar toda realidad que no fuese la suya propia, forzosamente fragmentaria. Mas, apenas los demás fragmentos de la realidad española, empujados por la irresistible fuerza de los hechos, salen de su arrinconamiento pasajero, lo que hacen al instante, en vez de rectificar la fatal conducta de sus adversarios, es anunciar que están dispuestos a imitarla literalmente, aunque volviéndola al revés, arrinconando sin piedad a sus arrinconadores. Así todos los fragmentos de realidad se empeñan en sustituirse al país entero. Como los socialistas quisieron imponer su socialización, y las izquierdas republicanas su exclusivo izquierdismo, ahora los monárquicos derechistas quieren también imponer su monarquía; los tradicionalistas, su tradición; los centralistas, su unitarismo, y los restos de las más antiguas lacras políticas, rejuveneciéndose como los caracoles tras el chaparrón otoñal, se aprestan a convertir otra vez el Estado en un pintoresco patio de Monipodio. Un aire violento, de "vendetta" pura, sopla por todo el país. Y se oye como un furioso restregarse de manos y una inmensa exclamación, agría y refocilante: "¡Ahora va a ser la nuestra!"

★
Seremos incapaces de acuerdo, que es la flor de la cordura, las gentes de España? ¿Estaremos destinados a acogerlos siempre unos a otros, alternativamente? Los romanos acogieron a los indígenas; los cartagineses, a los romanos; los romanos, a los cartagineses; los suevos, a los restos de unos y otros; los vándalos, a los suevos; los alanos, a los vándalos; los visigodos, a los bárbaros todos; los mauritanos, a los visigodos; los almorávides, a los mauritanos; los almohades, a los almorávides; los moros, a los cristianos; los cristianos, a los moros; los moros y los cristianos, a otros moros y otros cristianos, entre sí; los reconquistadores, a los reconquistados; los católicos, a los judíos y moriscos; los castellanos, a los portugueses y a los catalanes; los españoles en conjunto, a los indígenas americanos; los hispanoamericanos, uno tras otro, a los españoles; los absolutistas, a los liberales; los liberales, a los absolutistas; los alfonsinos, a los carlistas; los carlistas, a los alfonsinos; los republicanos, a los... ¿Qué mareo, santo Dios, esta Historia de España,

que no es sino la historia de una inmensa, de una espantosa, de una interminable discordia entre sus habitantes!

¿Y no bastarán treinta y tantos siglos de guerra civil? ¿Será necesario que veamos otra? ¿Resultará imposible que los diversos y múltiples fragmentos de la realidad española se armonicen y encajen, sin perder su matiz, en una unidad global y superior, como las piezas de un mosaico?... El gran político, la obra magna en política, serían en España aquél y aquélla que consiguiesen convencer a los españoles de que, puesto que resulta experimentalmente estúpido aniquilarnos unos a otros, al menos tengamos la cordura de saber convivir."

Colofó

Eixa política és la que el valencianistes d'aspiració constructiva hem defensat sempre pensant en la glòria del nostre País Valencià. Eixa política és la única que podrà transformar la vida peninsular, al possibilitar la convivència de tots els pobles que l'integren. L'atra, la basada en assimilismes, intolerància, "tràgalas" i demés manifestacions del cerrilisme ibèric, ha tingut ocasió secularment de fer tangibles les seues "estúpides" conseqüències. Per últim, les nacionalitats sotmeses sols han pogut assolir una llibertat digna i plena quan han practicat interiorment aquelles normes. Cal no oblidar-ho.

JOAQUIM REIG

24-X-33.

En el moment d'escriure estes ratlles, tribut del nostre homenatge al gran novel·lista valencià, són dutes des de terra francesa les seues despulles, que reposaran per sempre en esta terra valenciana on va nàixer, on trobà la inspiració primera de les seues obres literàries i on ell, consegüent amb aquells sentiments valencianistes que el fan bategar al començament de la seua producció i del seu viure, va dir que volia descansar.

Torna Blasco Ibáñez a nosatres, després de la seua consagració universal, després que hòmens de totes les terres i de totes les llengües l'han sentit també com a cosa pròpia. I torna més nostre, més enllaçat amb ànima valenciana de la que forma part, car en els seus darrers moments hi ha com un retorn, con un retrobament de la seua autèntica personalitat de fill d'esta terra.

Per això mateix el culte a Blasco Ibáñez, que devogades es pretén fer exclusiu, correspon a tots els valencians. I ha d'estar basat en el coneixement de les seues obres, en l'exaltació del seu esperit autòcton tantes voltes revelat en els seus llibres. Blasco Ibáñez ha escrit abundantment en un sentit alligador cap a les tendències valencianistes, que no deuria ser oblidat. Si les seues paraules influïxen tant en alguna gent, caldria que molts el llegiren per a què es sentiren influïts també en este aspecte.

Les despulles del gloriós novel·lista seran rebudes demà amb els màxims honors i lo que és millor, amb l'entusiasme pur de tots els valencians. D'ell participem com a valencians i valencianistes i per ell ens adherim plenament als actes que en el seu homenatge es realisen.

El valencianisme, la nostra norma

Anem de cara a unes eleccions a les quals s'atribuix la significació d'un canvi en la política seguida fins ara. Als valencianistes ens interessa tant com al que més l'abast d'eixe canvi. Cal parar bé l'orella, escoltar lo que diuen i adivinar lo que pensen uns i altres, per a decidir-nos, tenint en compte lo que es en nosatres fonamental: el valencianisme. Es per ell que hem de situar-nos al costat dels pobles peninsulars que tenen la seua llibertat amenaçada o que lluiten per aconseguir-la. La supressió de l'Estatut de Catalunya, la seua modificació amb un criteri mesquí, no sols seria un atac a Catalunya, sino a tots els demés pobles que aspiren a assolir el propi govern per les vies obertes per l'Estatut català.

Coincidisca o no amb altres classificacions, els valencianistes devem situar a una banda els que es manifesten com un perill per al sistema de les autonomies, i els que sense dir-ho, per cautela, ho siguen també. I a l'altra banda els que es presenten com a defensors d'aquell sistema o actuen com a tals, per principis, per les circumstàncies, per allò que siga. Oblidar-nos de què som valencianistes i esguardar la lluita electoral yinert—així com totes les altres manifestacions polítiques— amb criteris estranys a la nostra significació, és una ingenuïtat o si voleu una manca de formació i de caràcter. Amb un pensament que no siga propiament el valencianista, els que s'apelem així ens podem vore abocats a contindre al costat dels que volen fer revivre l'unitarisme assimilista i en contra dels que poc molt l'han rectificat. Però ja és hora de que els valencianistes ens llevem de damunt una tara anorreadora: la de ser en tot moment satèlits d'uns partits o d'altres, la de fer constantment el joc d'estos, deixant en un segon terme i com cosa accesoría el valencianisme. Els que es diuen valencianistes cent per cent, no comprene com poden estar afiliats a partits de tipus general, que contradueixen un punt de doctrina incontrovertible: que si el govern dels valencians ha d'estar en les nostres pròpies mans, els partits que han de ser instrument de govern cal que siguen totalment valencians. Tampoc és admissible que si bé dins de partits valencianistes, uns i altres oblidem assovint la nostra significació per a vore l'actuació política a través de les conveniències i dels partits generals que ens siguen més simpàtics.

Els partits i els hòmens que tinguen un contingut autonomista, però que no posen a la base de la seua existència l'ideal valencianista, poden actuar moguts per altres preocupacions. Després de tot, abans que l'autonomia, aglutinen altres interessos, aspiren a altres realitzacions. I la prova és que dins d'ells conviuen gents que coincideixen en una infinitat de problemes, però que discreparien en el grau i en el sentit de l'aplicació autonòmica. Eixos partits tenen un autonomisme oportu-

nista, que, fixe'u-vos bé, sempre el fan coincidir amb altres conveniències i interessos, com hem vist a la nostra terra.

¿Es eixa la situació dels valencianistes? Per el fet de ser valencianistes i a més per declaracions expresses, nosatres som a l'inrevés d'aquells partits: tenim el valencianisme com a cosa fonamental, com a element de coincidència, i en els altres problemes és a on deuriem divergir si de cas. Vol dir que ara amb les eleccions que s'acosten, demà en l'actuació política freqüent, el valencianisme deuria de ser la nostra norma.

Per això en la propaganda electoral realitzada ja per tota Espanya, hi ha afirmacions que nosatres tenim el deure de destacar. Provenen de les dretes, amb les quals hi va la D. R. V., per aquella raó de que abans que el regionalisme té en primer lloc altres preocupacions i interessos. No cal dir que els seus hòmens no sols ara, sino en tot moment, es varen distingir amb l'agressió i, de totes maneres, contra l'Estatut de Catalunya i per consegüent contra tots els Estatuts possibles, inclús el valencià. El més conegut de tots ells és el senyor Royo Vilanova, amb el qual cap valencianista, ni a títol de dreta, ni a títol de res, podria anar. Les afirmacions que volíem destacar corresponen al líder agrari, senyor Gil Robles. Heus ací algunes de les seues paraules:

"Yo centralizo todos los ataques en los socialistas, porque son la forma más patente del núcleo, y al atacarles lo hago también contra todos los que con los socialistas tuvieron contacto, teniendo en cuenta que si ellos hubieran querido no se hubiera aprobado el Estatuto de Catalunya. (Se oyan varios mueras al Estatuto.)" Es clar!

Davant d'esta demostració, cap valencianista cent per cent—fem la distinció per a evitar confusions— pot sentir-se al costat de les dretes que acabdilla el senyor Gil Robles. Es així com pensen també les dretes catalanistes que representa el diari catòlic *El Matí*, que diu:

"Es per això que nosatres hem dit al començament que el discurs electoral del senyor Gil Robles ha afirmat rotundament el fet diferencial. En efecte, tal com apareix disposat el líder dretista castellà, les dretes catalanes no poden seguir-lo. No poden, ni com a catalanes ni com a catòliques, puix que elles són privades d'admetre el feixisme per raó, entre altres, de ser essencialment cesarista, i tampoc no tenen possibilitat d'avenir-se amb ningú que desconga el fet imprescindible a la llibertat que indiscutiblement té Catalunya. Nosatres volem dir, però, quant a això últim, que les dretes catalanes no són separatistes. Però hem de consignar també que certes manifestacions del senyor Gil Robles i del públic que l'escoltava dumenge passat, no poden

(Passa a la segona)

CALÇATS

RIERA

SUCCESSOR

BLAS CERVIGÓN

LÀURIA, NÚM. 3

TELEFON 11682 València

ELS FETS DE LA SETMANA

22. L'Assamblea del partit Unió Republicana Autonomista acorda la següent candidatura a diputats a Corts per la "provincia": Vicent Lambies, Gerard Carreres, Angel Puig, Juli Just, Vicent Roig Ibàñez, Joan Calot, Fausti Valentín i Joan Chabret.

27. El partit República Conservador designa al senyor Eduard Molero Massa candidat per la "provincia", per a lluitar amb els autonomistes.

20. Es constitueix el Tribunal de Garanties Constitucionals, amb incidents que obliguen a suspendre la sessió. El vocal per Navarra, senyor Pradera, que amb la seua actitud motiva aquells, ha de comparèixer davant del jutjat de guàrdia.

21. El Tribunal de Granties anul·la les actes de Calvo Sotelo, March, Cortés i Del Moral, que representen res-

pectivament Astúries, Balears, Múrcia i els Col·legis d'Advocats.

22. Les Joventuts d'Estat Català, de l'Esquerra, uniformades amb camisa verda, realisen un acte de caràcter feixista a l'Estadi.

23. Fracassa a Catalunya la coalició electoral d'esquerres proposada per Acció Catalana, per la negativa de la Esquerra i de la Unió Socialista.

24. En la discussió del projecte financer del Govern francès, el senyor Daladier és derrotat en la votació de l'article 37, per lo que presenta la dimissió al Cap de l'Estat.

25. El senyor Sarraut ha estat encarregat de formar Govern.

26. El senyor Sarraud ha format un Ministeri de centre per a assegurar la continuïtat de la política exterior francesa.

Surten de Menton les despulles de Blasco Ibàñez.

Blasco Ibàñez

En mig d'aquella obcecació espanyolista, quan els nostres polítics vivien en la més completa ignorància dels nostres problemes racials, Blasco Ibàñez tingué, en un moment d'expansió espiritual, la visió clara de la nostra tragèdia.

Políticament no puc conèixer a Basco, puix sóc jove. Però si he pogut conèixer certs pensaments de l'insigne literat que no deixen de cridar-me l'atenció per la seua reconeguda sinceritat.

En un llibre traduït del galleg per Constantí Llombart i del que és autor Curros Enriquez, titolat *Aires d'a miña terra*, he pogut llegir les més acertades paraules en el pròleg escrit per Blasco Ibàñez:

"La patria no es la inmensa y variable extensión de territorio que se cobija bajo una misma bandera y obedece al mismo gobierno; la patria es el municipio, es el pueblo donde nacimos, el lugar sagrado en el cual cada casa, cada habitante y cada piedra nos recuerda un momento de nuestra existencia. Al nombrar a España, esta palabra no despierta ningún eco en nuestro pecho, si la imaginación no hace surgir ante los ojos del alma la silueta querida del lugar que presenció nuestra llegada a mundo; y siempre que evocamos la imagen de la patria para entusiasmarnos con sus glorias o enardecernos con la consideración de sus peligros, la nacionalidad de que formamos parte, y que es conjunto de pueblos de origen distinto y costumbres diversas, queda relegado a segundo término, y en lugar preferente se destaca, en luminoso contorno, la tierra en cuyo seno duermen los propios antepasados, la que recibió la caricia de nuestra cuna al nacerse y la que sustenta a los seres queridos ligados a nuestra personalidad por los lazos de la familia y del amor.

(Ve de la primera.)

fer altra cosa que crear una situació violenta als catòlics de diversos indrets d'Espanya, sobretot a les dretes autèntiques de Bascònia, Galícia i Catalunya, i, en definitiva, fomentar en estes terres el sentiment separatista. ¿No tindria alguna cosa de tràgic, per als nacionalistes ibèrics, el convenciment que amb estes dretes espanyoles mai no ens hi podrem entendre?"

Si la llei electoral no fóra una aberració democràtica, de la que s'haurà de penedir el seu autor, els valencianistes de totes les tendències tindrien un deure innegable en la propra lluita electoral: demanar directament els sufragis al poble. Però quan s'ofega la veu de les minories, ¿quin és el seu deure? Que cadascú s'el fixe, però sense oblidar que es posa en litigi la qüestió de les autonomies i que aquells que es manifesten com els senyors Royo, Maura, Gil Robles, etc., mai, mai, deuen aconseguir ni l'escalf de la simpatia d'un valencianista, per molt de dreta que siga.

PERE CARDONA

que ell tenia sobre el nostre problema peninsular.

Diuen així:

"La República española será federal, siguiendo así las verdaderas tradiciones de España. Grandes geógrafos como Reclus, célebres viajeros que estudiaron atentamente la constitución física y étnica de nuestro país, están acordes en afirmar que España, por la conformación de su suelo, por su historia y por la diversidad de sus razas, debe ser una nación federal.

En ella el unitarismo es obra de los reyes, ansiosos de autoridad absoluta; nunca lo fué de la voluntad de los pueblos.

¡Ojalá, en lo futuro, toda la península, desde los Pirineos al Estrecho, del Mediterráneo al Atlántico, sea una confederación de Estados autónomos con vida propia, un conjunto de organismos robustos, en admirable equilibrio, sin sobreponerse unos a otros, que unan para la gloria de una patria común las diversas lenguas, los múltiples caracteres, las variadas crónicas de su riqueza histórica y ostenten con noble orgullo su título de *Estados Unidos Hispano-Lusitanos*, gran República Federal de Iberia!"

Això escrigué en 1925. La iniciada doctrina valencianista de Blasco Ibàñez cal que també la sustenten aquells que militen en el partit que ell fundà, per a què es separen una miqueta més de les asqueroses pates del centralisme absorbent. (Emiliano Iglesias.)

Fins que la nostra República no siga federal, no podrem conviure com a germans aquells que sentim la dignitat de la nostra pròpia personalitat.

"La República será federal" i no de "trabajadores", maniobra hàbil per a no concretar.

Però el joc és brut, amics. Cal, doncs, subsanar lo que està mal fet, ja que la nostra civilització exigeix un to més elevat de cultura.

ALBERT ALCANTARILLA CARBO

Felip Albiol
 Successor: JOAN ALBIOL

Accessoris per a màquines
 Corretges i Lubrificants
 Ferramentes

SERRA-CINTA «ELEFANTE»
 Núria, 3 • VALÈNCIA
 TELEFON 10907

Lubrificants
 "Standard"
 Auto-engràs
 "Ultra"

Importació directa
 J. Porta Bernabé
 Virués, 2 VALÈNCIA

Josep Antoni Noguera, S. A.

FÀBRICA D'OLIS VEGETALS

ESPECIALITAT EN EL DE COCO, SÈSAM, RICÍ I LLINOS

FÀBRICA: Camí de Madrid
 Telèfon 14.530

Fàbrica d'Àcids i Superfosfats
GUANOS "LA NOGUERA"

Especialitat per a cada cultiu
 PRIMERES MATERIES PER A ABONOS

FÀBRICA: Camí Fondo del Grau
 Telèfon 81.508

CONSIGNACIONS DE VAIXELLS
 AGENCIA DE DUANES

DESPATCH: Gran Via, 12 - Telèfon 14.530
 Apartat de Correus n.º 9
 VALÈNCIA

Unes consideracions sobre el mot "senyera"

Es corrent actualment a València usar el nom comú *senyera* com a nom propi, significat la nostra bandera nacional. En dir la *senyera* simplement, es vol dir amb això la bandera de les quatre barres, la bandera valenciana, i també una vella *senyera* que guarda l'Ajuntament de la ciutat de València.

Ara bé, cal dir que eixa accepció del mot *senyera* és inexacta. *Senyera* és un nom comú que vol dir la bandera o ensenya particular d'una corporació, entitat, societat, batalló, escamot, etc. El Diccionari Fabra el defineix:

"*Senyera* = Bandera, guió, etc., especialment que servix d'ensenya d'una corporació."

El fet d'usar-se equivocadament a València el mot *senyera* en sentit absolut per a designar la bandera valenciana no mereixeria la pena que li dediquem estes consideracions si no fóra perquè, com anem a veure tot seguit, això és degut a la decadència de València i a un esperit provincià.

En primer lloc, sentim recaça de la postergació de l'expressió *la bandera valenciana*. Tots els pobles, i més encara totes les nacions del món, tenen una bandera; així hi ha la bandera italiana, la bandera sueca, la bandera irlandesa, la bandera basca, la bandera cubana, etc. I per què sota el nom inexpressiu, localista i inexacte de *senyera*, hem d'amagar l'expressió internacional de *la bandera valenciana*, el pavelló valencià per designar el nostre pavelló de les quatre barres altrament anomenat ja *bandera catalana* i *bandera mallorquina* pels catalans i pels mallorquins? Quan els valencians diem que tenim una *senyera* no diem res o en tot cas sembla que tingam una antigalla medieval de pur privilegi, sense cap emoció nacional. Un estranger mai no sabrà de què va. En canvi, si diem el pavelló valencià, tant a Madrid com a Honolulu sabran lo que tenim: la bandera nacional d'un poble.

Ara bé; ¿com ha estat això que el mot *senyera*, que vol dir ensenya o guió d'una corporació vinguera a prendre un ús tan absurd a València? Vejam:

Les banderes valencianes que onejaven en la nostra capital en temps de llibertats, anaren desapareixent a mida que s'escorria la decadència de la nostra terra. Arribà un temps en què ja ningú s'en recordava. Hi hagué generacions que mai en la seua vida arribaren a recordar-la ni conèixer-la. D'aquelles banderes o senyeres particulars, per pura casualitat es conservava la de la casa de la ciutat: era la bandera valenciana propietat de l'Ajuntament de València, la *senyera* de l'Ajuntament; però correctament no es pot dir la *senyera valenciana* en abstracte.

La bandera és una cosa immaterial, simbòlica; la bandera valenciana és la

de les quatre barres vermelles sobre fons groc. *Senyera* és una bandera material, un drap amb quatre ratlles més o menys vermelles, amb molts o pocs adornaments, i unida al pal per una llista blanca, morada o més o menys blava, o sense cap llista, i de propietat particular o d'una corporació.

La idea de la bandera valenciana, simbòlica, immaterial, arribà a esborrar-se dels valencians; però un dia es desempolsà la vella *senyera* de l'Ajuntament que representava una bandera valenciana. I la ignorància d'aleshores s'imaginà que allò era la bandera valenciana per excel·lència, quan realment no era sinó una bandera de tantes. Esta idea provincià i feixista feu que totes les noves banderes valencianes eren còpia servil de la *senyera* de l'Ajuntament de la ciutat, la qual esdevingué la *Senyera* en absolut. La idea espiritual de bandera valenciana quedava circumscribita a un drap material: la devallada era enorme.

La veritat és que igual es pot dir la *senyera* anglesa del "Rodney", com la *senyera* republicana del regiment número 13, com la *senyera* valenciana de l'Ajuntament, com la *senyera* del Centre Valencianista, com la *senyera* de la Unió Catalanista, la *senyera* de Torrent o que la svàstica és la *senyera* dels feixistes alemanys.

Atra conseqüència de la decadència fóu la llista blavinoso. A l'època medieval era costum exornar els escuts, banderes, penons, etc., amb adornaments segons el gust de la moda heràldica i les ganes de lluir-se dels artistes. La *senyera* que guarda l'Ajuntament de València és ben barroca; està plena de dibuixets, flocs, etc., encara que prou vella i descolorida: és lletja més aviat. Doncs bé; totes les banderes que voleïaven en Lo Rat-Penat, Jocs Florals, etc., tenien els mateixos dibuixets i menuderies i no faltava ni la pols! Tot això ha anat desapareixent, però s'ha conservat el costum vuitcentista d'unir la bandera al pal mitjançant un tros de drap de color, generalment blavós. L'objecte primitiu del tros de color clar era poder fer-hi uns dibuixos o posar-hi un escut o inscripció. La majoria de les banderes catalanes del segle passat tenen la llista blau-clar. Pot vore's la vella *senyera* de la Unió Catalanista.

A València els valencianistes provinçians creuen que la llista de color servix per diferenciar la bandera valenciana de la catalana. Els pobrets no saben ni com era la bandera valenciana medieval! Centenars de vegades està escrits en els llibres de Consells, sessions de Corts valencianes, memòries, escrits diversos tots ells d'autenticitat innegable, que la bandera valenciana són quatre pals sobre camp d'or. Per a res s'alludix a cap color més.

En resum, creem que cal reduir el nom comú *senyera* al seu significat propi d'ensenya, guió, penó, etc.; que cal defensar l'expressió *la bandera valenciana*, que ens sembla prou respectable, i que cal usar la bandera valenciana sense dibuixets ni flocs, ni pols, ni cap afegit més o menys blavós, i finalment que no cal dir certes coses en parlar sobre la nostra bandera, com les que diuen molt sovint certs oradors dolents de miting: que Jaume I li volgué donar una bandera diferent a València i li afegí un tros de color de mar!

G. RENAT

Senyal de pas lliure

tindreu quan matriculeu vostre automòbil o vos despatxe el carnet de xòfer

SENENT

Legalització Automobilista
 Colom, 58
 Tel. 12345

Banc de València

Alfred Calderón, núm. 11 - VALÈNCIA CAPITAL: 50.000.000 de ptes.
 Integrat per elements valencians

CAIXA D'ESTALVIS En llibretes al 3 i 1/2 per cent d'interès anyal amb SERVICI DE GUARDIOLES

BANCA CANVI BOLSA

Una inscripció a Carcassona

Hi ha una certa tendència entre els qui es tornen vers els orígens de la Renaixença, a cadascun dels pobles de l'Occitània, a considerar ja d'una fàiso taumàtúrgica com sortint del no res, subitaniament. Hui, però, eixa creença popular és cada cop menys plausible, car hom ha pogut vore com el conreu conscient dels nostres parlars en desgràcia, no s'ha estroceat, maigrat esllanguir-se fins extrems anarxians, al llarg període que mena dels clàssics als renaixentistes. Hui coneixem per a Catalunya abans d'Aribau, per a València abans de Villarroya, alguns noms, algunes petites composicions que ens mostren com ja en aquell segle XVIII tan hostil a tot el que fóra un despertar de les diversitats autòctones, hi havia esperits que es movien, si no passionalment, almenys amb simpatia, vers la llengua i l'ànima pròpies.

La meua afecció per aquells humils pioners del nostre recobriment nacional m'ha fet commoure davant una mostra senzilla, potser inconscient, però sempre estimable, d'esta fidelitat popular a la pròpia racia, front a la constant traïson des clercs. Vinc de visitar en estos dies darrers la ciutatella de Carcassona, magnífica escenografia medieval que conserva tot l'encant dels vells temps d'esplendor nacional, malgrat els ultratges dels hòmens i dels anys. Immensa fortalesa abandonada quan el Tractat dels Pirineus, desmembrava la nostra Pàtria, a mitjans del segle XVII, i Vauban omplia el nostre Rosselló de fortificacions, la ciutatella de Carcassona ha pasat per fortes incidències. Hui tanca dins del seu si un petit poble ple de pintoresc; conserva unes muralles amb un camí de ronda ple del ressò d'atres hores, i un castell comtal convertit en museu arqueològic. I és a una de les seues cambres on hem trobat una simple làpida sepulcral datada de 1708, a les darreries del regnat d'aquell Lluís XIV, símbol de l'absolutisme estatal més desenfrenat. En aquella hora trista, mesos després de la desfeta d'Almansa amb la qual el País Valencià passava a ser una colònia, com ho era ja mig segle el Rosselló i anaven a ser-ho tot seguit Catalunya i Mallorca, un senzill menestral de l'Occitània germana fea gravar sobre el seu sepulcre una simple inscripció en la seua llengua perseguida i menyspreada, com un homenatge instintiu al llenguatge i l'ànima besones que entraven llavors en la desgràcia. I en eixa inscripció: *De-*

pulturo de Pierre Ribals, Metro Parur, tot i la seua parquetat, hi veig com el testimoni que l'Occitània del nord no deixà mai de sentir la veu de la pròpia sang, i que malgrat les dificultats immenses que l'ideal occitanista haurà de superar a França, les esperances cal mantindre-les ben altes.

E. G. N.

Tolosa (Llenguadoc), octubre 1933.

★

Les encunyacions de l'arxiduc Carles a Barcelona i l'Estat del Tresor reial durant la guerra de Successió. Documents per a l'estudi llur (1707-1714) per F. Mateu i Llopis.

El treball que rescensionem fón publicat primer als "Estudis Universitaris Catalans", d'aon ha estat extret i editat ara en un fascicle. Com tots els treballs que ve publicant el nostre company F. Mateu i Llopis, no sols sobre numismàtica, que és a on principalment s'ha fet un crèdit indiscutible, sinó sobre temes de història, este estudi parcial de la guerra de Successió posa de relleu la seua preparació i els fruits abundosos que d'ella cal esperar-ne.

Mateu creu que els fets històrics en el seu aspecte econòmic tenen un interès cada dia major i que el seu estudi pot aportar nous aclariments sobre qualsevol període, car moltes voltes les qüestions econòmiques constitueixen la base dels esdeveniments o tenen una gran influència. Des d'este punt de mira ha enfocat el seu treball sobre la guerra de Successió, però no amb el propòsit de fer ja una interpretació econòmica d'aquells esdeveniments, sinó per tal d'aportar elements d'estudi, fins ara inexistents. Amb alguns documents que pertanygueren al ministre d'Hisenda de l'arxiduc Carles, l'abat de Poblet i bisbe de Solsona, Francesc Dorda, conservats per el restaurador d'aquell monestir, N'Eduard Toda (a qui va dedicat el treball) i amb unes quantes empremtes de les monedes de Carles, bastix Mateu i Llopis el seu treball, que consistix en la classificació d'aquelles peces numismàtiques i en l'aportació de dades per a l'estudi de la hisenda reial, l'estat de la qual sense dubte va tindre una importància decisiva en el descabdellament final d'aquell període, aixís com també l'ajuda que per atra banda va rebre Felip V de les colònies d'Amèrica, segons es desprèn de documents que Mateu anuncia publicar.

La claretat d'expressió i el cinisme

Hi han moments en què l'escriptor ensopega per casualitat amb aquella paraula o amb aquella frase que li permeten precisar i valorar el neguit que interessava a les seues conviccions.

A propòsit de la claretat d'expressió tén algunes observacions el nostre amic Ernest Martínez Ferrando al número anter or d'EL CAMI. Considerem el tema suggestiu i creem escaient parlar-ne, puix res no persegum tant els hòmens i res no dete mina tant el

progrés i la vida com això, la claretat, en tots els ordres.

Parlar clar. Oh, la suprema meravella de les paraules que estilien un pensament! Cal no oblidar l'agilitat d'este i la limitació dels idiomes per a fer-se'n càrrec d'aital meravella. Totes les filosofies no són més que una cursa de l'idioma volent encaixar el pensament, que unes vegades sembla atrapar-lo i d'atres es queda força rerecatat, en els períodes de decadència de les cultures.

Diu l'amic Ferrando que *ser clar és difícil*. I tal! L'home en expressar-se posa de manifest la seua manera de vore les coses limitada per la capacitat d'expressió; el mateix el que parla que el que pinta tracten d'expressar un pensament o una realitat que resultarà tant més clar quan més identificat i amb més fidelitat reproduïxca el model. Qui no sap pintar amb elegància un gran somni no perd, però, la seua sinceritat com artista.

Atenent semblants consideracions, ¿per què no fiar-se dels escriptors i

en general dels artistes obscurs? Si hom intuíx un pensament profund i malgrat el seu art admirable d'expressió no encaixa projectar-lo amb la deguda puresa, ¿quin dret tenim a malfiar-nos d'ell i no a dubtar de la limitació de les facultats del nostre intel·lecte? Pot el biòleg dubtar del matemàtic o viceversa?

Sense anar molt lluny, tenim el cas del nostre Ausies March, valor no solament local i nacional, sinó universal, malgrat la obscuritat de la seua filosofia escolàstica. Però la filosofia kantiana és potser un dels casos típics de l'esforç per l'expressió clara del pensament; tot i l'èxit assolit en l'anàlisi del pensament, hom endevina, per la mateixa obscuritat de molts paratges, l'existència d'un món de problemes que el filòsof deuria intuir sense haver tingut la fortuna de poder-los precisar. Així creem que deu jutjar-se allò que diuen molts —parlem en el terreny de la solvència artística i científica, no en el de la trapaceria—, entre ells bastants filòsofs, sobre la obscuritat de la filosofia kantiana, apart, no cal dir, d'haver de tindre present les circumstàncies de raça, època, cultura, etc., cadascuna de les quals són atres tantes limitacions que obscurixen les doctrines.

Ara bé, contra el pensador que lluita per encaixar el pensament i bastir una teoria s'ha redreçat sempre aquella trapaceria que he esmentat. Front a l'intel·lectual solvent apareix el cinic amb les seues gullindaines, disposat a actuar de pontífex de la virtut i donar-ne patents. Es interessant recordar a este efecte que degut a l'impuls de la escola socràtica aparegueren a Grècia els cinics, els quals, exagerant les doctrines del fundador, caigueren en una absoluta contradicció amb ell.

Els fets es repetixen i de tant en tant reapareixen els cinics. Estos són, car amic Ferrando, els que hem de conèixer i desenmascarar si cal, car la seua virtut és llautó, com són desvergonyides les seues maneres i estúpid el seu llenguatge.

Per retratar perfectament el caràcter d'eixos elements no puc sostreurem a reproduir la següent descripció d'Ortega i Gasset: "Diògenes pateu con sus sandalias hartas de barro las alfombras de Aristipo. El cinico se hizo un personaje pululante, que se hallaba tres de cada esquina y en todas las alturas. Ahora bien, el cinico no hacia otra cosa que sabotear la civilización aquella. Era el nihilista del helenismo. *Jamás creó ni hizo nada. Su papel era deshacer, mejor dicho, intentar deshacer, porque tampoco consiguió su propósito.* El cinico, parásito de la civilización, vive de negarla, por lo mismo que está convencido de que no faltará. ¿Qué haría el cinico en un pueblo salvaje donde todos, naturalmente y en serio, hacen lo que él, en farsa, considera como su papel personal? ¿Qué es un fascista si no habla mal de la libertad y un superrealista si no perjura del arte?"

No pot tindre, doncs més valor la claretat d'expressió del cinic que amb l'exageració sistemàtica esdevé foll, que el recatament i la cautela i fins la nebulositat del pensador que posa els fonaments per a bastir sistemes indestructibles.

Molt desitjaria que les meues paraules respongueren al sentit de claretat que demana l'amic Ferrando, però puc ben assegurar que no m'ha calgut gaire gran esforç per a reproduir i precisar en esta ocasió el meu modest pensament.

SALVADOR DONDERIS

Casa LLOPIS

Retrats d'art per tots els procediments - Esmalts Ampliacions, etc.

— VENTALLS FOTOGRAFICS

Barques, 5. VALENCIA

"Antimarxismo, anticatalanismo..."

Estos mots que encapsalen el present article són el crit d'unió, l'extrany lema sota el qual es pretén unir a totes les forces polítiques de dreta espanyola, llançat als quatre vents per l'"agrari" professor de Valladolid, l'igualable pallaso Royo Villanova — Villavieja diria jo, si açò no fóra fer-li un greu ultrage a d'aquella població.

De bell nou, tornen a sorgir a l'anunci de les eleccions, els antics tòpics demagògics que varen mantindre per uns dies en continua agitació a la centre-península; era en les hores aquelles en què al Parlament espanyol es discutia l'Estatut de Catalunya. Els mateixos hòmens, en les mateixes poblacions i per els mateixos partits, tornen a usar els mateixos tòpics; novament llancen aquell antic crit de guerra: "anticatalanismo", que equival tant com dir antibasquisme, antigalleguisme, antivalencianisme... Les seues paraules d'ara venen a confirmar d'una manera incontrovertible la plena existència d'aquell "fet diferencial" que ens divorcia per complet als hòmens de la perifèria —als que volem el recobriment de la nostra pàtria autèntica— d'aquells atres que des de la meseta volen exercir sobre nosatres el seu perpetu control.

I per si aquelles paraules del Royo no foren prou, vejam estes atres que fa poc portava l'orgue oficiós dels "agrario-similares". *El Debate*: "Hay que destruir —día— los brotes separatistas esparcidos en diversos puntos de la península." Sembla mentida, provoca santa indignació, el que estos hòmens que propugnen i fomenten l'unió de totes les dretes peninsulars davant els actuals moments, obliden, fignant-se dels més legítims sentiments de molts milers de vers catòlics, que els postulats de "pàtria", els d'aquelles "pàtries" que integren el solar ibèric, són l'autèntica manifestació d'un íntim ideal que ha de portar als hòmens i als pobles pels camins del recobriment espiritual, que no són atres que els de la cultura i la civilitat.

¿Però és que volen encara els hòmens del centre que continuem sent "borregos" com fins ara, per a què ells, sense el més mínim esforç, continuen xuclant tranquil·lament, cinicament, del "bote nacional"? Que no ho esperen ja; el Poble va recobrant poc a poc, no molt depressa, és veritat, però plenament, la seua consciència i ja no el podran enganyar amb tanta facilitat.

També l'ex-ministre d'aquella ingenua i protesta caricatura de dictadura primo-riverista, Calvo Sotelo, maifesta les seues idees antiautonomistes, a l'atacar durament a Cambó, des de les imprecials columnes de *La Nación*, pel sol fet de negar-se el líder català a col·laborar amb aquells partits dretans de Catalunya que previament no hagen fet pública confessió republicana; per lo que com és clar, queden bandejats en aquell país les dretes espanyolitzants. I per si alguna cosa poguera mancar a este concert de negacions als drets mínims dels pobles peninsulars, recordeu les darreres declaracions de l'ex-general Sanjurjo.

Ben clar està que aquells atacs dirigits contra la nostra germana Catalunya semblen obedir a una consigna, a una coincidència premeditada dels diferents sectors polítics espanyols que s'anomenen "dreta" i que molt bé podrien quedar resumides en estes paraules: uniformisme, imposició, tirania: feixisme.

Però d'una tan marcada significació dretana com són *El Mati*, de

Barcelona, i *Euzkadi*, de Bilbao, coincideixen en rebatir aquelles tesis uniformistes dels líders de les dretes centralisadores, a l'ensens que s'afanyen en denunciar i condemnar el perill feixista que encarnen aquells postulats.

I a la vista de ningú podrà escapar-se que aquelles paraules dirigides contra Catalunya i el seu Estatut, no van per ella asoles, no; van dirigides contra tots aquells "brotes separatistas" —entenga's per "separatistas" aquells pobles que reclamen la seua autonomia de què abans vos parlava—. Es evident, puix, que estos hòmens que ahir varen combatre rudament, hermèticament l'Estatut català, combatran demà al ser presentats a les Corts, els Estatuts d'Euzkadi i Galícia; com després negaran, amb aquell esperit d'intransigència que els caracterisa, el dret autèntic del poble valencià al seu lliure governament.

I és que estos hòmens, cegats per una ambició sense mida, per un orgull intolerant, que parlen de seny i de cultura política i que es diuen capdavanters del moviment dretista, obliden en el seu basquejar imperialista, que els seus folls dalers d'un Estat uniformador, junt amb el seu desenfrenat egoisme, desconeixedor absolut dels drets aliens, no tenen cabuda dins l'esperit autènticament cristià, el qual diuen que practiquen i són leals defensors, que per atra banda propugna i ha propugnat en tot moment per la més estreta col·laboració de tos els pobles i tots els hòmens sense l'ingerència orgullosa, sense atemptats a la llibertat de les nacions minoritàries, tan dignes de respecte, quan menys, com les grans i poderoses. Passant a oblidar insensatament que Déu amb la seua mà sàvia i poderosa fón el que va traçar en la llunyania dels temps els límits de les nacionalitats.

B. BONO I BARBER

Notes gramaticals

No AL VORE, SINÓ EN VORE.

Sovint es veu dubtar els escriptors valencians quan davant d'un infinitiu han d'escriure *en* o *al*. En introduir un infinitiu en una proposició en la qual l'infinitiu és en funció de gerundi, la construcció valenciana és diferent de la castellana o espanyola. Els espanyols la resolen posant *al* davant l'infinitiu en qüestió; nosatres la resolem posant *en*.

Així (espanyol): *Al entrar en la iglesia vi...; al encender la luz encontré...; al recoger las aceitunas pagaba...; al levantar la mano me vió...*

Hi ha escriptors valencians que no s'han adonat encara que el *tal* de les proposicions on l'infinitiu és en funció de gerundi és un espanyolisme que cal evitar a totes passades. I que en compte de *al* cal escriure *en* en tals casos.

Si traduïm aquelles proposicions espanyoles ho farem així:

En entrar en l'església viu (o veig vore)...; en encendre la llum encontré...; en recollir (o replegar) les olives pagava...; en alçar la mà em va vore...

Però no escriurem com fan alguns: *A l'entrar...; a l'encendre...; al recollir...; a l'alçar...*

Eixe *al* o *a l'* és un barbarisme. Cal foragitar-lo del llenguatge escrit i del parlat.

CARLES SALVADOR

Fàbrica Llunes i Cristals

J. Prat

Colón, 7 - Teléfon 17.280 València

Fàbrica de conserves alimentícies, embutits i salades de producte del porc

LA PASIEGA

Avinguda del Port, 169

de Francesc Taberner Almacenista de colonials

Especialitat en Conselles "Camis", gros, mitjà i primet. Quadros de cansalada magra. Papades. Pernils estil "Andorrà", sense pell ni cansalada. Pernils castils "Trévlez" i "Arragó". Espal·letes. Manteca pura de porc.

Esmerada fabricació d'articles fins, com "Mortadella", "Pisquet de potimil", "Pogras". Frito clàssic valencià. Llengües a l'escairada, "Chicharró Madrid", etc. Pernils en llendes estil "York". Pernils "Bayona".

VALENCIA

CINEMA

TEATRE

DEPORT

Una prevenció...

Aquella primera sèrie de films pseudo-documentals terminà. Enguany, però, barrejats entre un gran nombre de films de "vamps", pellirogos, d'ingènues i villanos presumits, les empreses americanes pensen servir-nos el segon "stock" d'hòmens lleons, dones panteres, misters Robinsons i potser també algun director hipopòtam.

Estos films, si més no, seran una documental, prova de que el cinema ianqui, en compte de progressar en a ciència cinematogràfica, va reculant cap a les cavernes de l'anacrònic cinema primitiu.

Una nota...

Esta setmana ha estat veritable racia de films estandaritzats, de films mediocres. Estrenes que quasi bé no valia la pena anar a vore-les.

Seguint el costum, però, n'hem vist unes quantes. Tanmateix a la fi ens hem cansat.

Així i tot hem vist també *Els tres Mosqueters*, una versió sonora d'aquella cinta que de menuts ens influència a anar pel carrer en una espasa de fusta martiritant els gats que tenien la dissort de caure a nostre alcans i estellant algun cristall que atre.

Però com que promte haurem de vore a seua segona part, *Milady*, aguarda rem per allavors el comentari de totes dues juntes.

...I unes estrenes

L'HUSAR NEGRE: U. F. A.

Un film U. F. A. té, si més no, tres belles qualitats que el fan remarcable: Sobrietat en l'interpretació; atractivols vistes dels indrets teutons; i una excel·lent i perfecta fotografia de llums i contra-llums sàviament cercades. Almenys açò és lo que hem vist en este film interpretat per Conrad Veidt i Mady Christians i quina anècdota una mica infantil es desenrotlla en l'època en que aquell foll emperador, Napoleón, havia invadit amb les seues hosts tota Europa.

PEBRE I MES PEBRE: FOX

Ni els quatre noms que integraven el repartiment de *Hot Peper* ha bastat per a assolir el que este film, francament roïn, s'ens fera una mica atractivol. L'interpretació, ja de sí afectada, és agravaada per uns rebutjables "doblès" defectuosos i acompanyats d'uns acudits del més mal gust i xavacanerria, capàs de ferir fins els oïts d'un carreter.

John Blystone devia haver dirigit

Nora Gregor

este diguem-ne film, quina acció trontolla des del principi en una terrible incoherència i mala direcció.

MELODIA D'ARRAVAL: Paramount.

L'assumpte és una lletra més de tango. Sentimentalisme en un grau que arriba a cursileria. Un tatur, un perdut que gràcies al *sex-apeal*, encarnat per Imperio Argentina, es regenera fent-se home de bé.

Davant de *Luces de Buenos Aires* i *Espérance*, *Melodia d'araval* és el millor film de Gardel. Però ha estat Louis Gaznier, el realisador també de *Topaze*, qui ha fet este miracle. Aquelles primeres escenes del bar, que d'atre mode hagueren estat avorrides i monòtones, s'ens fan distretes i agradivols mercès a la ductilitat que Gaznier dona a la camera cercant gran varietat de plans i angles en quantitat i qualitat inusitada en films d'esta mena.

Imperio Argentina en este film és una gentil professora de cant, que, si més no, es fa simpática.

LO QUE SOMNIEN LES DONES:

Cine-Alliance.

Este film té almenys una remarcable intenció: eixir-se'n d'eixe patró amanerat del que hem parlat adés.

Lo que sueñan las mujeres és la marca d'un perfum que usa una gentil dama atacada d'una morbosa malaltia, cleptomania, i la qual l'impel·lix a robar, malgrat repugnar-li de vegades sa consciència.

Un detective descobreix per un guant oblidat, que la dama usa el tal perfum i va a la seua recerca flairant a totes les que troba...

El perfumista que ajudà al principi a descobrir-la s'enamora i vol curar-la d'eixa malaltia patològica que la domina i ho conseguix.

Geza von Bolvary, el director, d'una anècdota tan subtil ha sabut realisar un film sumament agradivol que gens no cansa.

Algunes escenes són d'una fina ironia i d'un humor subtil i franc.

Per excés d'original no poguerem publicar el passat número la resenya de l'acte d'inauguració del nou casal de la escena valenciana que porta per nom Nostre Teatre, i que està situat on abans era Café Colon, aprofitant la part posterior.

L'inauguració tingué lloc el dia 14 per la nit, i cal dir que fón un dia de satisfacció per als valencianistes, si bé no excessiva. L'empresa tenia posat el millor desig de superació, però li mancava eixa tònica elevada de l'Alkàzar, que, desgraciadament, va fracassar.

Nostre Teatre respon a l'estat actual de l'esperit valencià —no encara valencianista— i no podem exigir més. Però esperem que tant l'empresa com la direcció artística posarà una mica d'interès en valencianisar les coses.

Per lo demés l'inauguració assolí un èxit. Hi hagué la seua part d'apoteosi en aquella representació plàstica d'un bateig en l'horta; s'executà l'*Himne "Regional"*, que el públic escoltà a peu dret, i fent irrupció en l'escenari des del vestibul la cabalcada de "nanos" i "banderoles", finalisà l'acte amb una breu sessió de dances valencianes, després el galà senyor Sánchez havia declamat amb perfecció uns versos al·lusius al bateig del teatre valencià en esta nova etapa. I en mig de sorolloses ovacions fón treta a l'escenari la nostra bandera nacional, que fón saludada per el nombrós públic amb profunda emoció.

Es representaren després *El solar de la pobra*, de Casajuana; *Cançonera valenciana*, d'Alberola, i *Gente bien*, de Russinyol, obres ja conegudes per el públic, que no cal judicar.

"Pepe" Alba, el gran home "grape" com tots sabem, estigué un tant "xavacà", perill molt gran per a que el nostre teatre es pugua regenerar. La resta de la companyia, discreta i aplaudida.

De les obres representades fins ara sols hem pogut vore una estrena. Es tracta d'un apropòsit de Peris Celda, que si bé no té relativa importància, complix amb el deure i es desenrotlla graciosament a l'entorn dels assumptes de plena actualitat. Un punt és el que no devia haver tocat l'autor: aquell "chiste" que es referix al nom de "teatre".

Per lo demés, acertat i ple de bona voluntat, per a fer comprendre als valencians el seu deure en lo que es referix al nostre Estatut, i la concepció que tenen els de Madrid dels nostres destins.

L'obra es realisà plena d'humorisme i amb el beneplàcit del públic.

Molt bé les decoracions i l'escena plàstica dedicada a Blasco Ibáñez, com també el moviment dels "tipos" populars de les novel·les de l'insigne literat. L'apropòsit, puix, agradà al públic i això és prou.

WAMBA-LINA

Gustav Fröhlich, Nora Gregor, Otto Walburg i Peter Lane hi fan una interpretació justa i perfecta.

Al capdavant es potser la pel·lícula més recomanable d'esta setmana.

DR. ARGOS

València, 25-x-33.

La Parisièn

Casa molt assortida en records de València i de la seua Patrona Verge dels Desamparats Articles de Toledo Es recomana als forasters i turistes

Dins del passatge de Ripalda

FUTBOL

El partit Llevant-València era esperat amb gran emoció, puix després de la darrera victòria del Llevant sobre el campió al camp de Mestalla i ademés les pobres actuacions fetes després per l'equip del Grau, era massa difícil pronosticar el resultat d'este partit. Però el Llevant, donant una prova d'amor propi i bon joc, conseguix anular per complet al València sense pretensions de gran equip ni d'"ases".

Amb este partit s'ha demostrat una vegada més la qualitat d'entrenador que hi ha en Anton Fiver, sense que açò siga voler llevar mèrits als jugadors del Llevant, que el dumenge passat demostraren que quan és precis posen tot quant poden i més al servici de l'equip que defensen.

Del Llevant hi ha que fer destacar l'actuació del mig centre, Guillem, el qual anul·là per complet a Molina, permetent d'esta forma el millor desenrotllament del joc per part dels seus companys. De la resta del partit blanc i negre estigueren tots bé.

En quant al València, deu donar gràcies per el resultat obtingut, puix a no haver estat per la formidable actuació de la defensa i porter, atre haguera estat el resultat del partit. Mereixen, puix, estos jugadors l'honor de ser els únics nomenats, puix la resta de l'equip no va fer res ni per a defendre's ni per a guanyar.

Amb motiu d'este partit recorde que dies enera vaig llegir en un diari d'esta un article signat per Josep Maria Mateos, en el qual dia que a l'Argentina un equip de futbol havia pres l'acord d'imposar sancions als jugadors que no donaren el rendiment degut, puix a l'hora de firmar eren moltes les imposicions dels jugadors, però quan devien demostrar en el joc la qualitat de jugador, solsment es dedicaven a passejar-se i lluir el "tipo". Opine que el València devia enterar-se d'açò i portar-ho a la pràctica en els seus jugadors, per a vore si dona millor resultat, o en cas contrari fer una neteja, o millor, aplicar la llei de "vagos".

A Burjasot es celebrà l'interessant partit entre el titular i el Borriane, el qual era esperat amb interès, per ser els dos colistes del campionat valencià.

Fón un bon partit i molt interessant, guanyant el de casa per 3 a 1 i per lo tant quedant colista el Borriana.

La puntuació és la següent:
Llevant: Partits, 7; guanyats, 4; empatats, 3; perduts, 0; gols a favor, 20, en contra, 8; punts, 11.

València: Partits, 7; guanyats, 5; empatats, 0; perduts, 2; gols a favor, 28; en contra, 8; punts, 10.

Gimnàstic: Partits, 7; guanyats, 3; empatat, 1; perduts, 3; gols a favor, 11; en contra, 11; punts, 7.

Burjasot: Partits, 7; guanyats, 2; empatat, 1; perduts, 4; gols a favor, 13; en contra, 24; punts, 5.

Borriana: Partits, 8; guanyat, 1; empatat, 1; perduts, 6; gols a favor, 9; en contra, 32; punts, 3.

A l'estadi de Ferencvaross (Budapest) es jugà dies enera el match in-

ternacional Hongria-Itàlia, guanyant els italians per 1 tanto a 0.

L'equip italià jugà millor, imposant-se molt prompte als contraris, encara que el resultat haja estat per tan poc de diferència. A la segona part el joc es féu molt dur, resultant varis jugadors italians amb contusions, però la més greu fon la del defensa de l'Hongria, que resultà amb una cama trencada.

Fet el sorteig per a l'eliminàtoria Espanya-Portugal, que organisa la Federació Internacional de Futbol Associació, ha resultat que el primer partit deu celebrar-se el 11 de maig a la capital de Castella i el segon el dia 18 del mateix, a Lisboa.

L'àrbit per al primer partit ha estat designat Langenus (belga), i per al segon, Bauwens (alemany).

Boxa

A la plaça de Siena, especialment acondicionada, i davant de més de 70.000 ànimes i Mussolini, s'ha celebrat el combat entre el basc Pauli Uzcudun i Primo Carnera. El combat fón a 15 temps, guanyant per punts l'italià.

Pauli féu un bon combat, resistint i encaixant formidablement els directes del jegan, que gràcies a la seua ventaja física pogué lliurar-se de l'esquerra de Pauli, puix este per a poder arribar a tocar-li la cara a Carnera tenia que botar, restant-li així molta ventaja.

El públic, ansiós d'un k. o. per part de Carnera, al vore que el temps passava i no arribava el tant desitjat fora de combat, començà a xiular-lo i a premiar amb aplaudiments al basc per la resistència i bon combat que fea. Al terminar el combat fón fortament aplaudit el basc, qui no pogué guanyar el campionat dels pesos pesats, però sí es guanyà les simpaties del públic italià.

Després del combat totes les opinions foren de que Pauli Uzcudun havia fet el millor combat en la seua vida pugilística i que solsment pergué per l'inferioritat física.

L'opinió més encertada, feta per el menager Al. Francis, és la següent: "Tal com s'ha desenrotllat el combat i vist la desigualtat física dels boxeadors, per a mi, el campió del món és Uzcudun."

Es remoreja que ha estat firmat un nou combat entre Pauli Uzcudun i Primo Carnera a celebrar a New York, al Madison Skare, i en quin combat es posarà novament el títol de campió en joc.

També s'indica que Joe Jacobs, menager de Schmelling, fa gestions per a enfrontar novament al seu patrocinat amb el gegant de Carnera, havent dit que creu que el teuto s'emportarà de nou el títol.

TEVECAL

Cinematogràfica Nacional Espanyola

S. A.

Promte estrena de

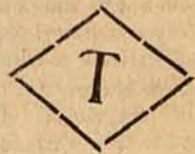
MATER DOLOROSA

Director: ABEL GANCE

Distribuïda a València per JOAN COLOM

Sogorb, 5 - Teléfon 11.707

Camions

DIAMOND

Un chasis per cada ús
De una a dotze tonellades

Concessionaris exclusius per a les provincies de València, Castelló, Alacant, Múrcia, Albacete i Teruel

Autolococió

:: Casanova

Pau, núm. 25 - Telef. 11205
VALENCIA

Fabricació de taulers, xapes i selents en tota classe de fustes

Salvador Vilarrasa

Jesús, S. V. S. Sucursal en Barcelona:
Teléfon núm. 12.221 Marqués del Duero, 127
VALENCIA Teléfon núm. 34.359

Els monuments de la raça Fent CAMÍ

A Daniel Tossal

Havem llegit i plagut, com a tot lo vostre, la glossa que féu a l'aplec del Puig, de les Primeres Jornades de Renaixença —inspirades i organitzades per Lo Rat-Penat—, comentant el clam patriòtic, demanant socors contra la incúria del temps i, encara, dels hòmens, del regidor de la dita població, En Julià Flores, qui, en nom de l'Alcalde, va dirigir la salutació del Puig als entusiastes valencianistes que anarem a retrè homenatge coral i fervent de germania a aquells compatriotes nostres que guarden els Llocs Sagrats del Valencianisme amb la poquesa dels seus migrants mitjans.

Lo Rat-Penat va ser atent per a recollir, si calia, l'anguniosa crida; mes al cloure l'acte, el regidor de València N'Ismael Barrera, qui representava en aquell moment a l'alcalde d'esta ciutat, amb paraules senzilles i emocionades va recollir l'oració del representant del Puig i prometre que portaria la qüestió a l'Ajuntament de la capital i que faria tot lo mils per a que no es perguera en l'oblit demanda tan necessària, tan urgent i que tant afecta a la nostra dignitat cultural i, encara més, patriòtica. Després d'açò, Lo Rat-Penat no va creure necessari ni prudent tornar sus l'assumpte que tan rebé havia tocat l'amic Barrera.

I no s'ha parat la cosa. En Barrera per una banda i Lo Rat-Penat per l'altra, i conjuntament, ajudats per estimables amics valencianistes —els qui no de nom, de fets—, junyixen voluntats i cerquen la fórmula de promoure una corrent d'opinió que ens porte a la consecució de l'anhel de tots, tan ben expressat pel regidor del Puig, En Flores: La re-

construcció del bressol de la valencianitat i el seu conreu.

No ens ha mogut a escriure-vos, amic Tossal, ni tan sols el desig de posar Lo Rat-Penat de les nostres amors al lloc que li cal, sinó més bé, el vore com es gitava a l'oblit el recull que féu el representant de l'Alcalde de València. Bé reconeguem que no li va donar l'amplitud i importància que li haguera donat un Ciceró, sinó que fón una oració senzilla, coral i sòbria, com calia a aquell acte seriós. Nosatres confessem que no esperàvem més i també no vàrem creure que hi calguera més.

I prou. Ens permetem aconsellar als valencianistes que, junt a la crítica, posem un poc d'encens. La crítica dels defectes és molt sana quan va acompanyada del reconeixement de les bones obres, i, encara, de les rectes intencions; mes la hipercrítica és demoleadora, i nosatres, els valencianistes, estem necessitats més bé de hipercordialitat. El Valencianisme, com el servei de tota doctrina pura, és sacrifici i si nosatres prodiguem la censura i l'oblit, el sacrifici es convertirà en martiri, i, amb semblant pervindre, ¿qui ha de passar-se'n ni romandre al nostre camp?

Escriptors valencianistes! Prengau l'exemple d'En Pasqual Asins!

I perdone este volgut amic si ferim la seua exagerada modestia.

I vós, amic Tossal, perdoneu aiximateix si us havem entrebancat una estona l'atenció, mes rònegament ho fem pel bé del Valencianisme.

Pàtria i germania!
A la vostra llaor prests.

NICOLAU PRIMITIU
President de Lo Rat-Penat

DUES CARTES SEMBLANTS

En pocs dies de diferència han aparegut a la premsa dues cartes relacionades amb les eleccions. Una, del senyor Altabàs, que diu que no accepta tornar a les Corts i que no el voten per a candidat. No es pot negar que el Sr. Altabàs sap quedar bé. Si tots els que no han de ser elegits candidats publicaren una carta aixina, quedarien tan bé com ell. Però sempre constarà que si el senyor Altabàs no va de nou al Parlament és perquè ell mateix ho ha decidit i no perquè així ho haja resolt el seu partit.

L'altra carta és del representant dels melquiadistes. També en esta carta sembla que hi ha molt de valor entès. Com que es tracta de renunciar un lloc a la candidatura autonomista!

EL VALOR DELS CONSELLS

En el miting de Burgos, Maura dona uns consells als seus amics que en el cas de ser seguits interrompia l'idili electoral amb el partit autonomista. Però no, els discursos són una cosa, i les actes, una altra. Si no que es veguen els pactes que s'estan fent per eixos mons i el que acaba de concloure el partit conservador ortodox amb l'Unió Republicana, al comunicar-li la designació del senyor Molero per a lluitar per la "provincia".

DOS NOMS COMENTATS

La candidatura aprovada per al partit Autonomista per a la "provincia" va produir gran sensació. Encara es parla dels senyors Faustí Valentí i Angel Puig, que són els dos noms que han donat lloc a més comentaris. Els mèrits, les virtuts i la personalitat d'estos dos futurs diputats tenen més exegtes dels que ells mateixos s'imaginarien. Realment són dos hòmens coneguts. Per poc coneguts no es podria fer cap retret a la Unió Republicana.

DEMOCRACIA PURA

Ha causat sorpresa la inclusió del senyor Calot en la candidatura per a la "provincia". ¿Per a això tenien tant d'interés els radicals en que s'aprovara la llei d'Incompatibilitats? Doncs el senyor Calot —i ell i tots ho saben— no pot ser diputat per a on l'anuncien. Però sembla que el problema està resolt. El senyor Calot *permuta* el seu lloc per un de Castelló. I ací no ha passat res. La democràcia permet estes combinacions i atres.

el valencià que parla el poble, sinó que a les escoles s'estudiara la nostra llengua amb l'ampulositat i cura del castellà, a l'extrem de fer que la nostra parla oblidada i corrompuda arribara a estar enlairaada i conreuada com li pertoca. El valencià literari té el mateix oríge que el que posseix el poble i és hora de batzegar la pols que tenim, fa molts anys, damunt la nostra personalitat mig decaesa degut a l'esclavitud centrista que ens obliga a romandre en una abúlia suïcida.

Emperó, així com certs medicaments restablixen la salut administrant-los comptant les seues gotes, els Mestres valencianistes fan de la "idea" una dosificació racional, i mínima que gota a gota anirà prenint cos i forma definida.

Amén que cristalisen en realitat unes ànsies tan vives i justes, i que arribe el jorn cobejat que pugam raonar i rebre el valencià, per lo menys, dintell a dins de la nostra casa i Pàtria València.

P. ALCON I MATEU

Actuació valencianista

A. V. E.

(Agrupació Valencianista Escolar)

NOU CONSELL

L'A. V. E., d'acord amb les direccions patriòtiques i culturals que ha pres des de la seua fundació i especialment al present curs i veniders, començà les seues tasques en les Jornades de Renaixença (manifestacions de mati i vespre del 9 d'octubre) i en treballs callats de ponències i comissions preparatòries dels treballs a mampendre en el curs 1933-34. Fruit d'estos darrers treballs ha segut la reforma total del Reglament, acordada en l'Assamblea del 10 dels corrents i aprovada el dimecres proppassat, dia 25. Cal dedicar un sincer elogi a la Ponència redactora, formada pels conseqüents valencianistes i competents amics, senyors Garcia, Moróder, Puchalt i Rodríguez. El nou Reglament ja aprovat per l'Assamblea, hui en espera d'aprovació pel Govern civil de la "provincia", està a la disposició dels amics al tauló d'anuncis per al seu coneixement.

En la mateixa reunió del dia 25 va ser nomenat el nou Consell Directiu, format per: President, Claudi Xaqués, de Dret. Vis-president, Bernadí Puchalt, de Dret. Secretari, Robert Salvador, de Ciències. Vis-secretari, Miquel Viruela, de Dret. Tresorer, Angel Cifre, d'Alts Estudis Mercantils. Vis-tresorer, Francesc Bolumar, de Medicina.

Vocal 1, Robert Moróder, de Dret.
" 2, Angel Pastor, de Belles Arts.
" 3, Primitiu Gómez, de Magisteri.
" 4, Francesc Guasp, de Filosofia i Lletres.
Vocal 5, Antoni Graciana, de Medicina.
" 6, Enric Grau, de Batxillerat (Institut Luis Vives).

★

El dijous, dia 26, va pendre possessió el nou Consell, assistint molts companys i amics. En l'acte, que fón molt solemne, parlaren el president sortint, senyor Vicent Rodríguez i Martínez, i el nou Conseller en Cap, senyor Xaqués, dedicant-se mutuament sincers elogis i fent patents mostres d'amistat. El senyor Xaqués va afirmar el propòsit dels nous consellers de treballar per la causa patriòtica valencianista, amb tota activitat i fervor.

El nou Consell es reüní el dijous passat per a canviar impressions i pendre els primers acords. Es reunirà novament el dia 2 de novembre.

Podem avançar que el Consell Directiu té el propòsit d'organisar la Universitat Popular Valencianista, de quin projecte es donarà compte a EL CAMÍ, com d'atres interessants proposicions i acords.

FACULTAT DE DRET

Avis

Es convoca a tots els afiliats de la Facultat de Dret a la Junta general ordinària amb el següent ordre del dia:

Primer. Elecció de càrrecs.
Segon. Precs i preguntes.
Dita reunió tindrà lloc al estatge social, Nicolau Salmeron, 13, el proper dia 6 de novembre, a les set del vespre.

Franco Tormo

Xapes

Asientos

Taulers de fusta

C. PICASENT, NÚM. 8

Teléfono 12.302

VALENCIA

Gabinet optic

Josep Alcantarilla
Optica en general

⊗

Aparells de Ràdio a 125 pts.

San Fernando, 6 - Tcl. 16018

FACULTAT DE MEDICINA

Es convoca a tots els membres de l'A. V. E. de Medicina a Junta general per al dia 6 de novembre, a les 7'30 del vespre, per a tractar de l'ordre del dia exposat al tauló d'anuncis.

COMITES DE PROPAGANDA

Queden convocats els de Belles Arts, Magisteri i Batxillerat per al dia 6, a les vuit del vespre. Donada la importància de la reunió esperem no mancarà cap membre.

JOCS FLORALS DE MANISES

La Joventut Valencianista Republicana ha convocat per al present anys uns Jocs Florals amb el següent cartell:

Premis ordinaris:

I. Flor Natural.—Premi d'honor i cortesia que serà atorgat a l'autor de la més inspirada composició poètica de tema i metre lliures.

II. Viola d'or.—S'atorgarà a l'autor de la millor poesia en què es descabdelle un tema d'indole moral.

III. Englantina d'or.—A l'autor de la millor poesia patriòtica o romanç de gesta valenciana.

Premis extraordinaris:

I. Del Excm. Ajuntament d'esta ciutat.—Un objecte d'art al millor "Cant a Manises".

II. Del Consell Local de Primera ensenyança.—Un objecte d'art al millor treball sobre "El teatre infantil valencià, com a mitjà per a parlar la llengua materna".

III. De l'Escola Oficial de Ceràmica.—Un objecte d'art al tema: "Biografia d'un ceramista popular de Manises del segle xviii".

IV. De la Central de Terrissa i Ceràmica.—Un objecte d'art al tema: "Cant a la ceràmica manissera".

V. De Lo Rat-Penat.—Un lot de les publicacions d'esta entitat, no exhaurides, al tema: "Bio-bibliografia d'un fill il·lustre ja fallit, fill de Manises".

VI. Del Centre d'Actuació Valencianista.—Edició al millor "Conte per a infants".

VII. De l'Agrupació Valencianista Republicana, de València.—Un objecte d'art al millor treball que porte el tema: "Síntesis històric-crític del moviment nacionalista valencià".

VIII. De la Cambra oficial de Comerç, Indústria i Navegació.—25 pessetes al millor treball sobre el tema: "Evolució de l'indústria ceràmica valenciana en el segle actual".

IX. D'En Josep Carpintero Alpuente.—Un objecte d'art al millor treball sobre el tema: "L'aeroport, com a proper engrandiment de Manises".

X. De "La Esfinge".—Un objecte d'art al millor conte o rondalla de ambient manisser.

XI. D'En Josep Nogueró Bonora.—Un objecte d'art al millor treball que porte per tema: "La gesta patriòtica d'En Francesc de Vinatea".

XII. D'En Francesc Garcia Garcia.—Un objecte d'art al tema: "Cant a la dona manissera".

XIII. D'En Josep Maria Borràs.—Un objecte d'art al tema: "Atra tius de València".

XIV. Del Comitè Republicà Radical Socialista: Un objecte d'art a la millor "Resenya sobre la ceràmica de Manises en el segle xvii".

XV. D'En Miquel Martínez Bau, Administrador de Correus d'esta ciutat.—Un objecte d'art al tema: "Els correus en l'antic reino d'Aragó".

Deuran presentar-se els treballs en la Secretaria de la Joventut Valencianista Republicana abans del 2 de novembre, i passada la dita data es publicarà en la premsa de València, capital, i en el tauló de crides de la Societat la relació de les composicions presentades. Per als que visquen fora valdrà la data de Correus.

RESTAURANT

Dels Jardins del Real

◆

Servici permanent des de les 8 del matí

TELEFON 10.647

Mobles en liquidació

Per reforma de local

MAGASEM SERRANS

Dormitoris - Menxadors - Despatxos Preus baratíssims SERRANS, 8

CASA CANET

Camises, Corbates, Mitges, Calcetins Preus baratíssims

Bolseria, núm. 32 València

EL CAMI

Setmanari valencianista

Direcció i Administració
Nicolau Salmeron, 13Teléfon 17290
i 17299Impremta:
A. Guimerá, 5 (obans Arrancapins)

Teléfon 10843

13

ctms.

Pedagogia

LES MATERNOLOGIES

Podria establir-se una taula de les desgràcies que acoren a la humanitat menuda. Una classificació de les malures morals i físiques. Tot i éssent tan interessant el caire de la patologia i la patogènia infantil, la patognòmia —en la que hi han un gran nombre de metges preparats—, amb les diagnòsis llurs signa remeis i salva. Però en lloc preminent de tota taula o classificació de les malures morals o físiques incidix esta de l'abandó matern.

Una societat civilisada no pot rebre aquelles desgraciades criatures, abandonades a la caritat i la sort, com una mecenàcia podrida. Es una humanitat que batega prometedora. Pot ésser el geni en germe. No deu malograr-se.

Aquell torn de l'inclusa clàssica, ¿no vos suggerix idees tenebroses? Sembla que aquelles fustes circulars, que es giravolten, són com el dipòsit on es llancen les coses inútils.

Els nens que entren pel torn de la inclusa són sagrats i tenen drets com tots els nens. De la seua immensa desgràcia deu nàixer el seu pervindre millor. Com digué el nostre poeta que

"de les ditxes perdudes
naixen els goigs novells."

Una societat civilisada per força reacciona. Per sentiment cristià o senzillament per humanitat. D'ací que els torns tètrics siguin substituïts per estes amples, acollidores, clares, escoles de maternologia o puericultores com les que ara ve d'inaugurar a Madrid el President de la República.

Es una orientació sociològica de profilaxi i recobriment. A mida que els pobles avancen pels camins de la cultura esdevenen més acollidors i comprensius. Les maternologies són com un exponent. Caldria un preguntat. L'exponent de València, en este ordre, ¿és òptim?

Tornem a les reflexions patriòtiques. No pot ésser òptim ni satisfactori, car no tenim llibertat d'iniciativa. Estem subordinats. Som esclaus de l'expedient administratiu, que esmerça tots els esforços, a resoldre pel Centre quan tenim el mar de les rutes infinites, obertes al nostre anhel, brodant, amb randes d'escuma, la perifèria.

El nostre pervindre està, puix, en el nostre recobriment.

TEATRE

No han tardat, per dissort, els dies a resoldre el dubte alarmant que ens va nàixer d'una informació periodística. "NOSTRE TEATRE" ha encetat un assaig de teatre per a infants. Però, ¡ai amics!, en castellà.

Declarem que cap prejudici enterbolix el nostre jui. Ni empresaris, ni autors, ni actors impressionen la crítica. Es tan sols —i així deu interpretar-se— el patriotisme el que ens dicta la censura.

Si es planteja l'assumpte com un negoci privat, cadascú entén i defensa els interessos com millor li sembla. Però si es presenta com a sacrifici patriòtic que esperone els afans de recobriment escènic en la llengua pròpia, llavors tenim dret a intervenir. El teatre per a nens en castellà podria desenvolupar-se en un barracó de porritos de la fira nadalena. Amb més pretensions Bartolozzi ha fet l'assaig. En Espanya va repercutir. Però en NOSTRE TEATRE, mai!

Manquen al deure els crítics que no diuen les coses clares o silencièn el bluff. Com nosatres no conreem més interès que el patriòtic, signem la censura, tot i esperant la rectificació.

¿Quin millor estimul per als nostres nens que oír com els seus herois s'expliquen en valencià?

INFORMACIONS I COMENTARIS

Atra volta l'inútil violència. Avalots, tirs i vaga escolar. Se imposa una rectificació de conducta. Es esgotat el període revolucionari. Deu abandonar-se la protesta irada i el gest tràgic i demagògic. Es millor l'estudi seré i conscient de les qüestions i els problemes.

Si en els centres de cultura —miralls i gresols— no es forja una norma gentil, un *savoir faire* leal, generós i obert, no sabriem ja on conrear l'op-timisme.

El Dia de lluita contra la mortalitat infantil ha estat aconseguit. Rialles dels menuts. Goigs de les mares. Però l'acció ha d'ésser persistent, continua.

La gota d'aigua forada la pedra.

P. ASINS

les coves marcant postures i amenaçant amb fantàstiques declaracions i gairebé perdonant als republicans les entremaliadures que han comés.

Encara no és açò el que més m'asusta; el que sí em produïx esgarrifances és la manca de memòria, la inconseqüència i l'amnèsia que en política patix la gent. Recordem l'actuació oposicionista de l'"enredador" més gran que en política ha tingut la novella República. "Cuando yo gobierne..." així començà la seua labor per a vergonya dels republicans, l'actuació del republicà (?) més pocalolta que hem conegut. I bé, don Alejandro s'ha passat gairebé dos anys "pacificando los espiritus", i ha tingut la virtut d'encertar-ho tot, però al revés.

Vosté, don Alejandro, ha despacifecat els esperits, ha desgovernat, ha des-republicanizat i la partícula *des* la porta en el moll de l'os. "Cuando yo gobierne..." dia. Efectivament, va aconseguir el seu objectiu i en la història dels parlaments no es registrarà mai l'escàndol produït per la inèrcia i l'incapacitat d'un home que tenia que viure en Jesús.

Este home al front d'un Govern comença dient: "Os habla el que va a morir", i després, acorralat davant els cops de mall d'una capacitat com la de Manuel Azaña, contesta: "S. S. no tiene corazón." I eixe és el "león" que protegix als cadells d'*El Pueblo*.

Gràcies al seu personalisme xabaca s'ha perdut el prestigi del Parlament republicà i el decret de dissolució; gràcies a ells, els treballs per a posar en marxa l'Estatut de Catalunya s'han entremencat, el mateix que les lleis essencials que votà el Parlament; gràcies a ell s'ha creat en València una partida de la porra contra els valencianistes, con antigament en Barcelona "los jóvenes bárbaros" contra els catalanistes republicans, i gràcies a ell s'han embolicat les coses de tal manera que si no tenim a hores d'ara una guerra civil és perquè el poble és més intel·ligent que don Alejandro i tots els "alejandrinos".

No és una tàctica política, és un sentiment basat en una realitat el mòbil que ens guia sempre que podem adreçar-nos a través d'estes columnes; és per a fer constar als valencianistes que estem farts de tanta misèria política i no es resignem a fer-nos còmplices de tanta immoralitat i poca solta. Volem bandejar als miserables que trepitant la dignitat de València, la seua pròpia, reneguen de ser valencians oferint els llocs de les corporacions públiques valencianes a polítics que després d'atipar-se, vomiten injúries contra lo més sagrat d'un poble, que és la seua personalitat, la seua ànima. El que no es revolta quan se sent el mot "provinciano" és perquè ha perdut la dignitat, perquè és un renegat i sobre tot perquè no sap el que vol dir República. República i valencianisme són consubstancials.

RICARD GARCIA I PASTOR

Pardaler a

Gats d'Angora, gàbies, pardalets i gossos

Tapineria, 8 i 10

Patriotisme espanyolista

En lo que major manya s'ha donat el centralisme, potser siga en fomentar l'antagonisme entre els diversos pobles peninsulars, i no hi ha dubte que ho han ben conseguit. Tots podem ser testis del cúmul de recels i malvolences que enterbolixen les relacions dels pobles aplegats baix el jou de l'Estat espanyol. Catalunya és una bona mostra de l'habilitat amb que el centralisme ha sabut aurtar-li els odís, les envejes, l'animadversió de les atres terres hispàniques. Durant molts anys, el "patriotisme" espanyol no ha tingut altre blanc de les seues rancúnies que Catalunya, la rebel a suportar amb sotmisió la tirania centralista de tota mena.

Una vegada més hem vist justificat açò que diem. Llegim en els periòdics que els "escamots" han dit no sabem ben bé quina cosa de travessar l'Ebre per a anar a Madrid a no consentir que el seu dret nacional siga trepitat una vegada més. En les paraules dels catalans no hi havia més que l'expressió de la seua ferma voluntat d'acabar de ser joguina dels elements que creuen que a Espanya no hi ha més que Madrid i les colònies. Els seus dards anaven dretament cap a l'ex-cort assimilista i tirànica. Es a dir, que el riu Ebre sols era citat com accident geogràfic que és precis travessar per a arribar a la meseta. De cap manera aquelles paraules tenien la menor intenció menyspreadora ni menys agressiva per a Aragó, germana històrica, en aquella gloriosa Confederació dels temps auris i per quina causa, si no n'existiren d'atres, tots els catalans li guarden un emocionat record en les profunditats de la seua ànima col·lectiva.

Puix bé; uns aragonesos, excessivament susceptibles, s'han cregut en el cas de dirigir-se al senyor Macià, que, vullguen o no, ostenta hui la màxima representació de Catalunya, i en termes barroers de la més baixa "chuleria" li han llençat una amenaça que no escau gens ni mica al caràcter digne i auster del bon poble aragonès.

L'esmentat telegrama ha produït a

tots els hòmens desprovists de passió que encara hi han a Espanya, un lamentable efecte. Està tan fora de lloc la bravata que no pot causar més que risa. La contestació per nostra banda no seria atra que esta: "Qui no siga confrare, que no prenga ciri."

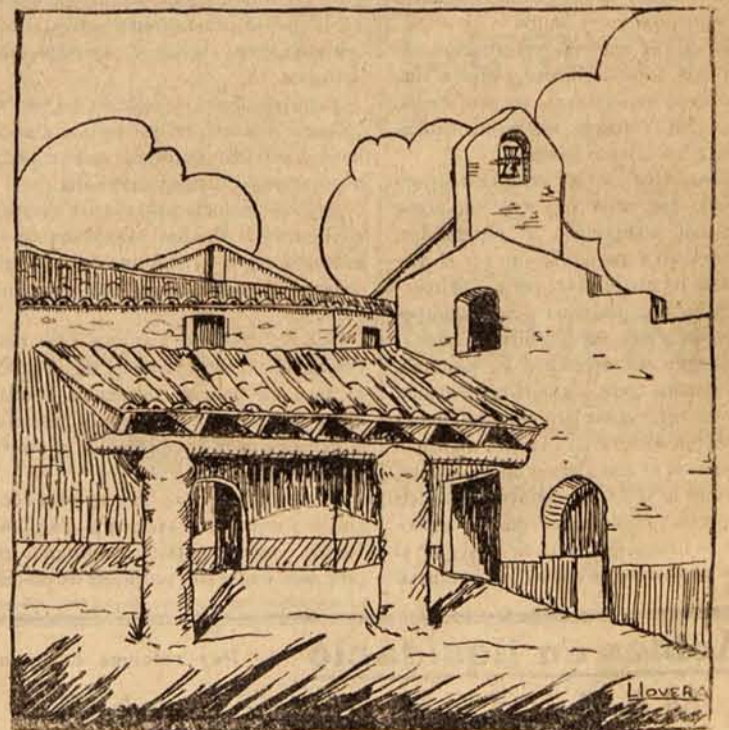
I és que l'actitud d'eixos aragonesos, més papistes que el Papa (per desgràcia no escassejen tampoc a la nostra pàtria) no es pot comprendre més que si es té en compte allò que havem dit més amunt. Són es fruits d'una secular labor del centralisme de sembrar odís i rancúnies entre els pobles ibèrics, per a d'eixa manera, dividits i enemistats, impedir la seua unió, amb un fi comú de protesta i enfortiment, que faça impossible el predomini castellà, tan injust i vejatori, a que tots devem l'afebliment i degeneració de les nostres pàtries respectives.

Caldria dir a eixos senyors, que la seua torpe actitud sols ha de servir per a perpetuar, si el pensament aragonesista coincidirà amb ells —cosa que nosatres no podem pensar siquera—, l'abjecció a que l'Estat espanyol té sotmeses totes les terres ibèriques, entre elles Aragó, i que quan una d'elles, la més desperta i decidida, manifesta la seua ferma voluntat de trencar les lligasses centralistes, que hui, després de dos anys de República, que diuen democràtica, persisteixen com en els millors temps borbònics, no és digne, ni republicà, ni liberal, pendre eixes postures de "valent" per a defensar precisament a l'amo que ens ofega, volent desconèixer tota raó i justícia, perquè li convé la resignació dels oprimits per a seguir disfrutant dels privilegis que fa tant anys detenta.

No, amics. Les actituds valentes, els gests decidits, per a defensar els interessos morals i materials d'Aragó, tan necessitat com nostra València de fills arditos i valerosos que dediquen totes les seues energies a traure'l de l'abisme en que el malaurat centralisme el va sumir.

DANIEL TOSSAL

Paisatges valencians

VERA, per Joan Llovera

República i valencianisme, consubstancials

Atra vegada apareix en l'horitzó polític una amenaça contra la democràcia, contra la República i per tant contra les aspiracions dels pobles ibèrics, autònoms de fet.

A hores d'ara l'amenaça adquireix un relleu ben clar, decisiu; la reacció de la Espanya tradicionalista contra l'esperit nou que ha format la República.

L'home que en un trist manifest s'alçava en rebeldia —aprofitant-se d'una jerarquia que la República magnànima li atorgà— recolzava aquella estúpida arenga com a base de la seua ideologia en "la desmembración de nuestra ama-

da patria...". La mentalitat d'aquell, que per ara és un número en el presidi, és la concreció dels ideals absoluts d'una monarquia militarista, despòtica i tradicionalista, d'aquella Espanya de "las reales hembras", de "las caenas" i de tot un passat vergonyós per a la història d'un poble..., i eixe home serà presentat en candidatura a les pròximes eleccions.

Però no és això tot; el més monstruós és que gràcies als republicans "històrics", els Melquiades, els March, els Alba, els Cierva i atres cadàvers corromputs, comencen ja per eixir de